

Sygn. akt II Ca 906/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Alicja Chrzan

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa K. S. **i Ł. S.**

przeciwko D. S.

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa D. S.

przeciwko K. S. i Ł. S.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji D. S.

od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 12 października 2012 r., sygn. akt III RC 223/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i II w ten sposób, że powództwa o podwyższenia alimentów oddala;

II. oddala dalej idącą apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 października 2012 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku podwyższył alimenty ustalone od pozwanego D. S. na rzecz małoletniego powoda Ł. S. z kwoty po 240 zł miesięcznie do wysokości po 290,00 zł miesięcznie, poczynając od dnia 01 kwietnia 2012 r., z tym że tak podwyższone raty alimentacyjne pozwany będzie płacił do rąk matki małoletniego - I. S., w terminie do dnia 15 - ego każdego następującego po sobie miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, a to w miejsce alimentów ustalonych od pozwanego na rzecz małoletniego powoda na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 31 stycznia 2011 roku w sprawie sygn. akt III RC 608/10 (pkt I), podwyższył alimenty ustalone od pozwanego D. S. na rzecz powódki K. S. z kwoty po 230 zł miesięcznie do wysokości po 280,00 zł miesięcznie, poczynając od dnia 01 kwietnia 2012 roku, z tym że tak

podwyższone raty alimentacyjne pozwany będzie płacił do rąk K. S. w terminie do dnia 15 - ego każdego następującego po sobie miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, a to w miejsce alimentów ustalonych od pozwanego na rzecz K. S. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 31 stycznia 2011 r. w sprawie sygn. akt III RC 608/10 (pkt II), dalej idące powództwa małoletniego Ł. S. oraz K. S. o podwyższenie alimentów oddalił (pkt III), powództwo D. S. o obniżenie alimentów wobec małoletniego Ł. S. i Katarzyny S. oddalił (pkt IV), zwolnił D. S. od ponoszenia kosztów postępowania w sprawie zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa (pkt V), nie obciążył przedstawicielki ustawowej małoletniego Ł. S. – I. S. oraz K. S. kosztami procesu (pkt VI) oraz wyrokowi w pkt. I i II nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt VII).

Sąd Rejonowy ustalił, że prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Kłodzku z 31 stycznia 2011 r. w sprawie III RC 608/10, podwyższono należne od D. S. raty alimentacyjne na rzecz m.in małoletnich wówczas K. S. i Ł. S. po 230 zł miesięcznie dla K. S. oraz po 240 zł miesięcznie dla Ł. S.. W tym czasie przedstawicielka ustawowa małoletnich K. S. i Ł. S. mieszkała razem z dziećmi u swojej matki i nie płaciła za mieszkanie. Należność za energię elektryczną w domu zajmowanym przez małoletnich K. i Ł. oraz ich matkę i babkę wynosiła 179,13 zł co dwa miesiące, za gaz 45 zł miesięcznie, za opał 940 zł rocznie. Matka I. S. pomagała finansowo małoletnim wnukom i ich przedstawicielce ustawowej. We wrześniu 2010 r. I. S. założyła w mieszkaniu u swojej matki Internet, za który płaciła 39,50 zł miesięcznie i który jest potrzebny K. S. do nauki w (...) Szkole (...) w K.. Babka małoletnich powodów - M. S. - kupiła wtedy na raty laptop za kwotę ponad 2.000,00 zł, z przeznaczeniem dla małoletniej wówczas K. S.. Raty za powyższy sprzęt w rozbięciu na dwa lata wyniosły 160 zł miesięcznie, przy czym I. S. zobowiązała się pokrywać część tej raty, płacąc swojej mamie 70 zł miesięcznie. I. S. pobierała zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz zasiłek pielęgnacyjny w Ośrodku Pomocy Społecznej w M., nie pracowała wtedy zawodowo. Od dnia 10 maja 2010 r. była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w K. Filia w B. jako bezrobotna, z prawem do zasiłku do dnia 17 maja 2011 r. Za wrzesień 2010 r. I. S. pobrała zasiłek dla bezrobotnych w wysokości 517,26 zł netto. Comiesięczne wizyty u urologa w związku z rozpoznaniem u niej wodonerczem lewostronnym kosztowały ją 120 zł zaś na leki wydawała od 30 do 60 zł miesięcznie.

W dacie tego wyroku D. S. nie pracował, pobierał rentę inwalidzką w kwocie 485,39 zł netto miesięcznie, na leki przeznaczał kwotę 100 złotych miesięcznie. Mieszkał u swojej matki, która pokrywała opłaty za korzystanie z energii elektrycznej w wysokości 50 zł co dwa miesiące i za gaz w kwocie 45 zł. D. S. regulował opłatę za podatek od nieruchomości w wysokości 137 zł rocznie, a za wodę około 10 zł miesięcznie.

D. S. od 1996 r. pobiera rentę inwalidzką, został uznany za trwale częściowo niezdolnego do pracy, z zastrzeżeniem, że może on wykonywać zajęcia nie związane z dźwiganiem i nieprecyzyjne.

W styczniu 2011 r. małoletnia wówczas K. S. miała ukończone 16 lat. Bilet miesięczny na dojazdy do szkoły kosztował 89,25 zł. Matka małoletniej zapłaciła za używane podręczniki dla córki kwotę 350 zł, za ubezpieczenie 56 zł, na przybory szkolne w roku szkolnym 2010/2011 wydała 200 zł. W sierpniu 2010 r. oraz we wrześniu 2010 r. przedstawicielka ustawowa małoletniej K. S. kupiła dla niej spódnicę za 59 zł, białą koszulkę za 65 zł, kurtkę jesienno-wiosenną za 106 zł oraz spodnie za 70 zł.

W tym samym czasie małoletni Ł. S. miał 8 lat i był uczniem szkoły podstawowej. 1 września 2009 r. uległ wypadkowi komunikacyjnemu w wyniku czego doznał m.in. złamania podstawy czaszki, wstrząśnienia mózgu, otwartego złamania podudzia lewego. Po wypadku wymagał systematycznej kontroli ortopedycznej i neurologicznej oraz rehabilitacji. Orzeczeniem Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w K. z 29 listopada 2010 r. małoletni został zaliczony do osób niepełnosprawnych na czas do 30 listopada 2011 r. W roku szkolnym 2010/2011 matka kupiła mu komplet podręczników, za który zapłaciła 155,20 zł oraz opłaciła ubezpieczenie w kwocie 38,00 zł.

Na koszulkę i dres chłopięcy wydała kwotę 39,98 zł, na bluzę 29,99 złotych, a w listopadzie 2010 r. poniosła wydatki na leki w wysokości 100,82 zł.

Wyrokiem z 24 stycznia 2012r. Sąd Okręgowy w Świdnicy zmienił orzeczenie Sądu Rejonowego i ustalił, że obowiązek alimentacyjny D. S. w stosunku do K.S.o, ustalony wyrokiem Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 31 stycznia 2011 r., sygn. akt III RC 608/10, wygasł z dniem 15 października 2011 r.

Obecnie matka K. S. oraz małoletniego Ł. S. pracuje w ramach umowy zlecenia w hotelu w D. jako pokojówka, za miesięcznym wynagrodzeniem najczęściej w kwotach od 600 zł do 800 zł netto. Nadto pobiera w OPS w M. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami. W lipcu 2012 r. łączna kwota tych zasiłków wyniosła 189 zł. I. S. w dalszym ciągu mieszka z dziećmi u matki. Partycypuje w kosztach związanych z energią elektryczną w wysokości 116 zł, Internetem – 40 zł, kupuje gaz w butli za 60 zł oraz ponosi koszty opału, które w sezonie grzewczym wynoszą 1140 zł.

D. S. nadal pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy w kwocie 306,69 zł netto. Z pobieranej renty komornik egzekwuje tytułem zaległości alimentacyjnych kwotę 235,49 zł miesięcznie, ponadto pozwany wpłaca komornikowi miesięcznie kwotę 300 zł, aby uregulować istniejące zaległości alimentacyjne. Wyprowadził się od swojej matki do dawnego mieszkania. Uiszcza podatek od gruntu w kwocie 200 zł rocznie, kupuje butlę gazu za 60zł, żywi się u matki. Pozwany wymaga leczenia w związku ze zdiagnozowanymi schorzeniami. W maju PUP w K. dysponował ofertą pracy dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności na stanowisku dozorca za wynagrodzeniem 1125 zł brutto.

K. S. mieszka z matką i bratem. Koszty dojazdu do szkoły (94,35 zł miesięcznie) pokrywa jej matka. Korzysta z korepetycji z matematyki średnio 2 razy w tygodniu, których koszt to 30 zł za godzinę. Wymaga leczenia alergologicznego, na leki w sierpniu 2012 r. wydała 83,88 zł.

Ł. S. kontynuuje naukę. Koszty dojazdu do szkoły pokrywa Gmina. Na książki matka wydała 353,06 zł, a na przybory szkolne 52,27 zł. W styczniu 2012 r. zdiagnozowano u niego łysienie plackowate. W kwietniu 2012 r. koszt leków wyniósł 103,32 zł, a w maju 21,82 zł. Małoletni wraz z matką skierowany został do Kliniki (...) we W.. Wizyta kosztowała 60 zł, dojazd 66,02 zł, a koszt leków w lipcu 2012 r. wyniósł 98,56 zł. Nadto chłopiec wymaga leczenia alergologicznego i z tego tytułu na leki I. S. wydała 51,99 zł. Koszt odzieży na chłopca wyniósł 198 zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, powołując się na art. 133 § 1 i § 2 krio Sąd wskazał, że w sprawie nie nastąpiła istotna zmiana stosunków uzasadniająca obniżenie należnych K. S. oraz małoletniemu Ł. S. alimentów. Zarówno w dacie ferowania przez Sąd Rejonowy w Kłodzku wyroku w sprawie o sygn. akt III RC 608/10 jak i obecnie, D. S. nie pracował zawodowo i nadal nie pracuje oraz pobierał i nadal pobiera rentę z ZUS. Renta D. S. jest przy tym wyższa od świadczenia wypłacanego poprzednio (543,29 zł brutto miesięcznie poprzednio, a obecnie 613,38 zł brutto). Nie zmieniła się też jego sytuacja zdrowotna, ponadto Sąd wskazał, że pozwany w dalszym ciągu nie wykorzystuje zachowanych zdolności do pracy, nie podjął żadnej pracy, w szczególności, że PUP posiadał oferty dla osób z orzecznym stopniem niepełnosprawnością. Ponadto od czasu ostatniej sprawy alimentacyjnej sytuacja finansowa pozwanego nieznacznie się poprawiła, co uzasadnia oddalenie żądania obniżenia alimentów, a z drugiej strony uzasadnia roszczenie K. S. oraz małoletniego Ł. S. o podwyższenie alimentów. W budżecie domowym I. S. pojawiły się bowiem nowe wydatki wynikające z istotnego zwiększenia potrzeb uprawnionych, będących wynikiem zdiagnozowanych schorzeń alergologicznych i dermatologicznych oraz wzrostu ich potrzeb związanych z rozwojem i edukacją. W ocenie Sądu Rejonowego pozwany jest w stanie ponieść koszt zwiększonych o 50 zł alimentów na rzecz małoletniego Ł. S. oraz K. S..

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył w całości pozwany, zarzucając mu :

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. polegającą na nienależytej, sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego oraz materiałem dowodowym sprawie ocenie jego zdolności finansowej i sytuacji materialnej,
2. naruszenie przepisu art. 135 § 1 krio i uznanie, że jest on w stanie bez nadmiernego uszczerbku nadal spełniać obowiązek alimentacyjny wobec powodów.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i obniżenie alimentów zasądzonych od niego na rzecz K. S. w wysokości po 150 zł miesięcznie oraz na rzecz Ł. S. do kwoty 150 zł miesięcznie, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył :

Apelacja podlegała częściowemu uwzględnieniu. W pierwszej kolejności wskazać należy, że trafne są zarzuty skarżącego dotyczące błędnej oceny materialnoprawnej powództwa, wynikające z wadliwej - z punktu widzenia wymogów art. 233 § 1 k.p.c. - analizy materiału dowodowego.

Stosownie do art. 135 § 1 krio zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. W myśl zaś art. 138 krio w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu pierwszej instancji, że w sprawie zaktualizowały się obie przesłanki, od których ustawodawca uzależnił podwyższenie alimentów. Choć bowiem niewątpliwie koszty utrzymania dzieci wzrosły, co związane jest z ich rozwojem, edukacją, zdiagnozowanymi schorzeniami, to z drugiej strony sytuacja materialna pozwanego nie pozwala na jeszcze wyższe partycypowanie w takich wydatkach. Co prawda ustał jego obowiązek alimentacyjny wobec K. S., to jednak w żaden sposób fakt ten nie wpłynął to na zwiększenie się możliwości płatniczych skarżącego.

Wysokość renty pozwanego brutto, od czasu wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z 31 stycznia 2011 r. nieznacznie wzrosła, niemniej należy mieć na uwadze, że do wypłaty pozostaje mu zaledwie kwota 306,69zł, a zatem mniej niż przy poprzednim stanie faktycznym. Ponadto istotne znaczenie dla oceny sytuacji materialnej strony powinna mieć wysokość dochodów wypłacanych jej po odliczeniu podatku dochodowego, skoro tylko taką wartością w rzeczywistości dysponuje. Z renty pozwanego potrącana jest przez komornika rata alimentacyjna, wskutek czego miesięcznie pozostaje mu kwotą 235,45zł, z której stara się on spłacać dalsze zobowiązania egzekucyjne. Już z powyższego zestawienia wynika, że pozwany żyje na skraju ubóstwa, a oprócz wydatków wynikających z egzekucji musi posiadać minimalne środki choćby na wyżywienie. Błędny jest też pogląd Sądu I instancji, że pozwany nie dokłada należytej staranności w znalezieniu zatrudnienia. Jak zeznał na rozprawie w dniu 17 sierpnia 2012 r. poszukuje pracy, ale nie może jej znaleźć. Jest osobą częściowo niezdolną do pracy, może wykonywać zajęcia nieprecyzyjne i nie są związane z dźwiganiami. Mając na uwadze brak wykształcenia oraz ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia, wiarygodne są jego twierdzenia o trudnościach w podjęciu pracy. Ponadto wraz z apelacją pozwany przedłożył szereg zaświadczeń, z których wynika, iż pracodawcy nie są zainteresowani jego ofertą, co wynika m.in. z niesprawnej ręki i innych schorzeń, na które cierpi.

W świetle powyższego trudno jest przypisywać pozwanemu złą wolę w podjęciu pracy zarobkowej. Przedstawione przez niego dowody jednoznacznie wskazują, iż pobierana przez niego renta jest aktualnie jedynym źródłem dochodu, którego – pomimo starań - nie jest w stanie zwiększyć.

Dzieci stron mieszkają wraz z matką i mają zapewnione podstawowe potrzeby życiowe. I. S. podjęła pracę, może też liczyć na pomoc swojej matki. Z mieszkania wyprowadził się też najstarszy syn, co niewątpliwie wpłynęło na polepszenie ich sytuacji materialnej.

Równocześnie Sąd Okręgowy wskazuje, że sytuacja materialna obu stron, to jest tak pozwanego, jak i jego dzieci, jest ciężka. W obu przypadkach został wykazany niski dochód na osobę, jak również udowodniono konieczność ponoszenia stałych wydatków, których nie można zredukować. Analiza materiału dowodowego prowadzi przy tym do przekonania, iż pozwany nie jest w stanie płacić wyższych rat alimentacyjnych, równocześnie jednak nie ma też podstaw do ich zmniejszenia. Ustalony poprzednim wyrokiem obowiązek płatniczy pozwanego może być realizowany przez niego w dotychczasowym rozmiarze. Jak wskazał bowiem Sąd I instancji zobowiązanie alimentacyjne w stosunku do dzieci, które nie są w stanie samodzielnie się utrzymać, obciąża obojga rodziców (art. 133 § 1 krio). Koszty utrzymania dzieci

nie tyle nie zmniejszyły się, co wzrosły, jednakże z uwagi na sytuację materialną pozwanego nie było możliwości uwzględnienia powództwa o zwiększenie jego obowiązku w tym zakresie. Stąd też uwzględniając koszty utrzymania nastoletniego syna i córki, zasądzona na ich rzecz odpowiednio kwota 240 i 230 zł, nie powinna ulec zmniejszeniu.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony materiał dowodowy nie pozwalał nawet na częściowe uwzględnienie powództwa w przedmiocie podwyższenia alimentów, wobec czego zmienił pkt I i II zaskarżonego wyroku w ten sposób, że żądanie powodów w tym zakresie oddalił zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c.

Dalej idąca apelacja od wyroku oddalającego powództwo pozwanego o obniżenie alimentów, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.